

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА СЛ. БРОЙ 6

СОФИЯ, 16 – 31 МАРТ 2002 г.

ЦЕНА 0,50 лв.

http://synpress.bg/link-net, e-mail: synpress@bglink-net

• **Български праведници провъзгласени в „Яд Вашем“, Йерусалим**

• **„Синдромът на статуите“ у българските интелектуалци**

стр. 2

• **Когато заговяваме**

стр. 3

• **Интервю с епископ Калистос Уеър по време на посещението му в България**

стр. 4

• **Благовещенският химн на св. Богородица**

стр. 5

• **Безизходицата на католицизма – за проблемите на celibатното свещенство**

стр. 6

ВЕЛИК ПОСТ

Из великия покаяен канон на св. Андрей Критски (Песен 2)

Провалях се в пропасть от страсти и се предадох на същинско разложение. От тогава до сега дяволът все ме терзае.

Спасителю, пред въздържането предпочетох живот пристрастен към имане и блага. На гърба ми сега тежко време лежи!

Съгреших – викам и аз като влудницата; единствен аз съгреших пред Тебе! Спасителю, приеми като мир и молитвe покаянни създи!

Очисти ме, очисти, Спасителю! – към Тебе викам като мигтара, защото никой от потомците Адамови не бе грешил тъй, както аз пред Тебе съгреших!

† Митрополит на САЩ, Канада и Австралия ЙОСИФ

Рим, апостолите и папата

Точно 948 години са минали от отпадането на Римокатолическата църква от Православието. Мозина все още търсят корените на това нещастно разделение. Една от главните причини се заключава в различното възприемане на главенството на папата в Рим.

Понеже папа Йоан Павел II възнамерява, ако е воля Божия, да посети България през май 2002 г., полезно ще бъде чрез „Църковен вестник“ отново да опресним знанията на православните българи относно истината за хилядолетната схизма на Рим, та като прочетат написаните редове, да се чувстват свободни от всякакъв страх и виждайки папата като наш гост, да не забгуйт вярата си в Българската православна църква.

Всезвестно е, че до V век след Христа не е имало разногласие или антагонизъм в Църквата на Изток и Запад. Защото е била една – Православна. Епископът на Рим е бил винаги считан за пръв в реда на йерархията. Това е било съществено последствие от факта, че Рим е бил столица на Рим-

ската империя. Когато Цариград (Константинопол) станал новата столица на държавата Византия, нейният епископ поел втората позиция в редицата на йерархията. Третото правило на Втория вселенски събор (381 г.) признава мястото по чест на епископа на Цариградската църква като втори след епископа на Рим. Това постановление на събора също се основава на предпоставката, че Цариград е новият Рим и в случая то облагодетелствало и титлата на епископа в Цариград.

Наистина съборът се е повдигнал от политическата важност на града и го отразил благоприятно на почетния статут на неговите йерарси. Същият факт дал основание на Четвъртия вселенски събор (451 г.) да постанови с 28-то си правило, че епископът на Цариград е равен по чест на епископа на Рим.

Междувременно погрешните учения започнали да циркулират в Църквата на Запад. Най-сериозното от тях било добавката към Никео-Цариградския символ на вярата, че Св. Дух изхожда и от Сина, което на

Благовещение

Каква прекрасна дума – Благовещение! То разкрива самата същност на нашата вяра – благата вест, Радостната вест. Всички знаете, че във всеки храм на царските двери винаги може да се види изображение на Благовещението: св. Богородица и архангел Гавриил. В това също благословено утро (възможно е това да е била нощ или средата на деня, ние не знаем; тогава св. Дева била сама) на нея ѝ била открита тайната на нейното майчинство. Сред вас има много майки, които са носили своите деца под сърцето си. И всички вие си спомняте, че това е било време на тревоги и очакване, на молитви и радост. Помислете си само какво е преживяла пречистата Дева Мария, когато ѝ било съдено да даде живот на Господ Исус, Спасителя на всички нас.

На нея ѝ било открито, че нейното дете ще отвори царството небесно за всички хора. В тропара на празника ние пеем: „Спасение нашего глaвизна“, т. е. това е началото на нашето спасение. Съществуват всякакви мнения, възглед, човешки учения, но само нашето се нарича Блага Вест, Радостна вест, а на гръцки – Евангелие.

И наистина, ето го човека – немощен и болен, обхванат от страдания; няма не е радостно за него да знае, че той има Господ и Изцелител.

Ние сме прivedени и под бремето на нашите грехове.

латински език се изразява с думата „filioque“ – „филюкве“.

Нека да изясним този въпрос. Символът на вярата е бил създаден и утвърден като християнска вяра и изповед на Първия и на Втория вселенски събор.

Първите седем члена са били одобрени от Първия вселенски събор, а вто-

рите пет – от Втория, който се е състоял в Цариград. Осмият член гласи: „И в Духа Светаго, Господа, Животворящия, Който от Отца изхожда, Комуто се покланяме и Го славим наравно с Отца и Сина, и Който с говориш чрез пророците.“

Добавката „филюкве“ („и от Сина“) била чу-та

Кой от нас не знае колко е трудно, почти невъзможно да се избавим от това бреме? Но имаме и Радостната вест: изпраща ни се Спасител, Който поема върху Си нашите грехове и ни помага в борбата със злото.

Понякога ние скърбим за своите близки, скърбим така, че мъката отравя живота ни... Но спомнете си, че ние имаме Един Ходатай – Господ! И ние се изправяме, и знаем, че по нашите молитви ще се случи всяко добро, защото ние имаме Радостната вест за нашия Помощник, за нашия Бог и Брат, Човек и Бог, Който живее тука, с нас.

И когато чувстваме, че духовните ни сили отслабват, ние имаме още една радост – покаянието. Чрез Църквата Той всичко дава и приема. Той примирява нас, които искрено ускаме за изкоренен грех. На тези, които искрено желаят да започнат нов живот, Той го дава. Дори да си на 70, дори на 80 години – винаги е възможен нов живот в Господа. Само протегни ръка към Него, само обърни към Него сърцето си, и тогава Божията радост, блазодат и благословение ще обогат и ще те отнесат към вечността, като светлина, която никога не се гаси, никога не помръква, винаги сияе, защото това е светлината на Божията любов.

Свещ. Ал. МЕН

Из „Светината свети в мрака“

най-напред в Испания в средата на VI век. Оттам се разпространила по всички западни страни. Коеето е забележително обаче, че през първата половина на IX век папа Льв III реагирал остро против това нововъведение във Веруюто. Сам убеждавал, че вярата трябва да си остане такава, каквато е прокламирана от

Първия и Втория вселенски събор. Даже заповядал да издълбаят текста без всякаква промяна на две таблички от сребро и ги поставил в базиликата „Св. Петър“ в Рим на видно място за четене от всички. Това е исторически факт, който е възприет от всички историци като истински.

На стр. 3

† Русенски митрополит НЕОФИТ

Тържествена церемония в „Яд Вашем“, Йерусалим

Момент от тържествената церемония в конференцията зала на комплекса „Яд Вашем“

Благородната инициатива на ръководството и сътрудниците от мемориалния комплекс „Яд Вашем“ в Йерусалим, подкрепена и в голяма степен осъществена от Негово Превъзходителство г-н Емануел Зисман, посланик на Израел в София – българските първоиерарси Патриарх Кирил и Екзарх Стефан да бъдат удостоени със званието „Праведници на народите“ заради големия им принос при спасяването на българските евреи от лагерите на смъртта през Втората световна война – се оказва съществено ярка изва на дълбока признателност от страна на еврейския народ към Българската православна църква, към достойните български държавници, депутати и общественици от онова време, към целия български народ, оградил с внимание, обич и подкрепа онеправданите си съграждани, приятели и близки.

Четири дни на израелска земя (11-14.03.2002 г.) бяха посветени на себежертвения подвиг на изтъкнатите приснопамят-

ни български иерарси. Внушителна делегация от България взе участие в празничните дни заедно с Високопроещените митрополити Видински Дометиян, Варненски и Великопреславски Кирил, Високопроещени Йосиф, митрополит на САЩ, Канада и Австралия, Русенски Неофит, Старозагорски Галактион и главния секретар на Св. Синод архим. Борис, определени с благословението на Негово Светейшество Български патриарх Максим и Св. Синод на Българската православна църква.

По време на гостуването делегацията бе приета от Негово Светейшество Йерусалимски патриарх Ириней II, от кмета на гр. Йерусалим, от министъра на регионалното развитие и председател на Дружество за приятелство с България в Израелския парламент, от кмета на Тел Авив и др. По покана на проф. Цанко Яблански, посланик на Република България в Израел, Българските митрополити осветиха новата сграда на Българското посолство в Тел Авив.

С богата духовна ра-

Представителите на Българската православна църква заедно с българския посланик в Израел проф. Яблански

дост, молитвен възторг и умиление ни дари отслушената в полунощ на 11 срещу 12 март св. Литургия на Гроба Господен, която с благословението на Светейшия Йерусалимски патриарх възглави митрополит Дометиян в съслужение с архиепископ Теофан от Патриаршията, българските архiereи, архим. Борис и други духовници. В тази тайствена нощ в Светата Земя звучаха български църковнославянски възгласи и песнопения, братски слова и взаимни поздравления.

При подчертана тържественост на 12.03.2002 г. в конференцията зала на „Яд Вашем“, след обстойно вдъхновено слово от директора на мемориала г-н А. Шалев, почетен знак и грамота на името на Патриарх Кирил бе връчен на доцент Кирил Марков, племенник на блаженопочиналия Български патриарх, а отличително за Екзарх Стефан – на г-жа Мария Попова, племенница на Българския екзарх, съпруга на българския експеримент г-н Димитър Попов. 19 000 души от различни страни по света са получи-

ли това звание, 14 от които са българи. 3 200 000 са известните имена на евреи, жертви на Холокоста.

Сърдечно внимание на българските гости оказа Дружеството за приятелство Израел-България. Организацията на българските евреи, семейството на адвоката г-н Аарон Аса и др. Тези срещи, разговори, споделяне на спомени и братска трапеза с изпълнение на любими български песни бяха силно възлыващи. „В жилите ни тече кръвта на България“, казава прочуването еврей, родени на българска земя. Подчертано бе, че българското еврейско малцинство е най-силно привързано към своето родно място. Те общуват помежду си, помагат си, говорят и на български език, построили са си и чуден образцов Дом за възрастни хора с 400 легла и 200 души персонал, а всички изисквания за висока хигиена, удобство и медицинско обслужване.

Те всички обичат България – благодарност и признателност!

„Синдром на статуите“ у българските интелектуалци

Тъкмо затихнаха споровете около изкуствено създадения „символ“ на София – едноименната статуя на скулптора Георги Чапкънов, монтирана на бившия пл. „Ленин“...

Ието, че в края на миналата година Столична община одобри проект на същия автор за изграждане на паметник-символ на Обединена Европа.

Идеята на артиста е да се изгради чешма с пластика, основана на древноръчкия мит за отвлечането на Европа, дъщерята на Сидонския цар Агенор, от Зевс. Предвижда се композицията да бъде поставена в градинката пред столичния храм „Св. Седмочисленици“. Идеиният проект на скулптурата бе направен обществено достояние чрез медите.

Неподходящият сюжет и вид на бъдещата статуя, както и вероятното ѝ местоположение, възмутиха столичани.

Авангардният поглед на скулптора върху класическия мит вероятно не се це-

ни от неговия приближен кръг в артистичните среди, но поставянето на композицията в градинката срещу православния храм е лишено и от етика, и от естетически усет.

Срещу изграждането на чешмата със скулптурата именно в градинката срещу храма бе организирана подписка на гражданите, по инициативата на декана на Богословския факултет доц. Иван Желев и преподаватели.

Тяжната жалба бе разглеждана от Министерството на културата. Във връзка с това министърът на културата проф. Божидар Абрашев е възложил на Националния институт за паметниците на културата (НИПК) да подготви информация по случая и предложение за решаване на проблема. Министърът е уведомял за действително си Богословския факултет.

В отговор до проф. Абрашев, НИПК счита за допустимо и възможно изграждането на чешма върху територията на градинката

пред храма „Св. Седмочисленици“, но смята, че предлаганата от г-н Ч. предлаганата от г-н Ч. композиция не се вписва в „композиционните осни на църквата и градинката“.

От НИПК заявяват, че по принцип подкрепят инициативата за създаване на символ на Обединена Европа. В свое писмо обаче, НИПК препоръчал на общината да потърси друго, по-подходящо място за реализирането ѝ, например Южня парк, бул. „Тодор Александров“ или площад „Гарибалди“. Това би допринесло за „по-добрата самостоятелна семантична изява на архитектурно-скулптурната творба“.

Становището на Националния институт за паметниците на културата се подкрепя напълно и от министъра на културата проф. Абрашев.

В писмото си до декана на Богословския факултет министърът уточнява, че административното решение на този въпрос е изцяло в ръцете на общината, защото тя определя и

издава решения, свързани с подобен тип украса.

Според Министерството на културата обаче „подобна обществено значима поръчка следва да бъде реализирана едва след широко огласен и проведен дебат на всички заинтересовани страни“.

Въпросът със скулптурата на Георги Чапкънов и нейното бъдещо местоположение остава отворен. Може би този път (за разлика от дебата за статуята на София) държавните институции биха се вслушали в мнението на гражданите.

Конкретно християните и този път би трябвало ясно да изразят своето несъгласие с поредната „ураза“, която Столична община се готви да натраги пред един от най-забележителните софийски храмове. Защото установеният вече „синдром на статуите“ сред съвременната българска интелигенция може да се окаже предвестник на сериозни духовни заболявания.

Неделя на всеопрощението

Вечерта на Сиропушна неделя, 17 март, в митрополитската катедрала „Св. Неделя“ при тържествено бие на камбаните бе посрещнат от боголюбивия народ Светейшият Български патриарх и митрополит Софийски Максим.

С патриаршеското благословение започна вечерното богослужение, на което присъстваха още Негово Високопроещество митрополит Геласий, Негово Проещество Траянополският епископ Иларион, патриаршески викарий, Негово Проещество Знеполският епископ Николай и Негово Високопроещество архимандрит Борис, главен секретар на Св. Синод.

Молитвено и покаяно настроение се създаде в храма, когато след произнасяне думите на св. Симе-

он Богоприимец: „Сега отпускат Твоя раб, Владико...“ Светейшият патриарх сне от себе си тържественото облачение, а свещенослужителите се облакоха в тъмно одяние.

В края на богослужението патриарх Максим произнесе слово, в което каза, че пролетта за човека е Великият пост и как то високо се издига ухането на пролет, така да се издигнат и нашите души.

Негово Светейшество помоли своето паство за проща, както и той прости на всекиго.

Накрая при пее на „Всем представителуши“ богомолците се поклониха на светите икони и взаимно се опростиха с Патриарха, архiereите и другите духовници.

Димитър МИШЕВ

ОТ СВЕТА

Балканска православна конференция в Гърция

На 9 и 10 март в гр. Лерин (Флорина) в Северозападна Гърция се проведе Балканска конференция на тема „Православието на Балканите през 21 век“, организирана от Балканската асоциация на православната младеж, Флоринската света митрополия и Педагогическият факултет на Солунския Аристотелов университет в града. Конференцията, която беше почетена от Флоринския митрополит Теоклит, от представителите на Цариградския патриарх Вартоломей и Гръцкия архиепископ Христофуд, от областния управител, кмета на града, депутати, клирици и други интелектуалци, събра млади хора от Гърция, Албания, България и Сърбия. Доклада изнесоха Йегарски епископ Порфирий (Сръбска православна църква), доц. Иван Ж. Димитров, декан на БФ на СУ „Св. Климент Охридски“, проф. Димитрий Гонис, председател на отдела по Богословие на Атинския университет, проф. Константин Фотиадис, декан на местния Педагогически факултет, проф. Константин Нихорити от същия факултет (възпитаник на Духовната академия в София), архим. Христом Майдонис от епархията на Йерисо и Св. Гора (специалист по секти-

те) и архим. Ириней Хаджи-фремидис от Флорина.

Докладите засягаха както теоретично-богословски, така и въпроси на практическия живот на православните в нашия регион днес.

На 10 март, Месопустна неделя, в храма „Св. Параскева“ беше отслужена св. Литургия от еп. Порфирий, митр. Теоклит и други гости-духовници. Произнасяха се възгласи на гръцки, албански, църковнославянски, сръбски език, а на клира заедно с местните певци взеха равно участие с песнопения на църковнославянски И. Ж. Димитров и К. Нихоритис. От любезност митрополитът предостави на доц. Димитров да прочете „Верую“ на църковнославянски език, както и Господнята молитва „Отче наш“ след това, а не на областния управител, най-висшият представител на властта в храма.

След светата служба посетиха средновековните манастири край живописните Преспански езера, там където се събират граници на Гърция, Албания и Република Македония.

Цялата конференция протече под знака на братската християнска любов, която е най-сигурната основа за новите градивни отношения между балканските народи в наши дни.

Георги Ио. ДИМИТРОВ

Анtioхийският патриарх осъди дейността на Ватикана в Русия

Анtioхийският патриарх Игнатий IV при официални разговори с представителя на Московската патриаршия архимандрит Елисей е изразил своята загриженост от решението на Ватикана за създаването на католически епархии и учредяването на „църковна провинция“ на каноничната територия на Руската православна църква.

Патриарх Игнатий е заявил, че осъжда тези действия, считайки ги за

ЦВ

ЦВ

Рим, апостолите и папата

От стр. 1

Първият, който реагира остро на погрешната добава на Запад, бил св. Фотий Цариградски, който станал патриарх на Коледа 857 г. и сам покръстил св. цар Борис-Михаил, Покръстителя на българите. Впоследствие всички източни патриарси остро осъдили нововъведения на Запада. Било отправено навременно прошение до Рим да се отрече „филиковото“ и да се потвърдят учението и решенията на Седмте вселенски събора от първите осем века. За нещастие Западът заедно с папата като негов водач поддържали становището, че цялата Църква е задължена да се придържа и спазва без всякакво обсъждане и умване постановленията на Римския папа. Нещо повече, Западът поддържал становището, че папата в Рим е заместник на св. Петър на земята, защото е негов наследник, поставен лично от Господ Исус Христос за глава на Вселенската църква. Папата също е наследник на св. Петър и по право, защото според римокатолиците св. Петър бил основал християнската църква в Рим.

Вярно ли е това? Съвсем не. Ето какво свидетелстват оригиналните сведения за отговора на този въпрос:

1. Нека заедно обсъдим стиховете по евангелието на св. Матей (16 гл.), на които римокатолиците базират първенството на св. Петър. Там четем: „А когато дойде в страната на Кесария Филипова, Исус питаше учениците Си и казваше: за кого Ме почитате? Симон Петър отговори и рече: Ти си Христос, Синът на Живия Бог. Тогава Исус отговори и му рече: блажен си ти, Симоне, син Йонин, защото не път и кръв ни откри това, а Моят Отец. Който е на небеса; и Аз ти казвам: ти си Петър, и на това камък ще съградя църквата Си, и портите адни няма да ѝ надделееят“ (16:13-18).

От тези думи на Господа ясно личи, че Той ще съгради църквата Си, а не св. Петър. Иначе Той би казал: „Ти си Петър и на тебе Аз ще градя църквата Си.“ Но Той рече: „на тоя камък“, т. е. на истината, която св. Петър изповяда. Господ ясно говори, че Неговата църква се гради на истината, която св. Петър изповяда, че Исус Христос е Синът на Живия Бог. Само чрез неправилното интерпретиране на текста може да се дойде до заключението на римокатолиците, че Христос е съградил църквата Си върху св. Петър.

2. Пак от Свещ. Писанието става ясно, че св. Петър не е имал първенство и власт над останалите апос-

толи. В посланието си до Галатии св. Павел твърди, че когато чул св. Петър да разсъждава неправилно, той го коригирал в присъствието на другите. Четем: „А когато дойде Петър в Антиохия, аз лично му се опрях, защото се бе изложил на осъждане.“ По-нататък св. Павел продължава: „Но когато видях, че те (Петър и Варнава – б. м.) не постъпват право по евангелската истина, казах на Петър пред всички: ако ти, будейки юдеин, живееш по езически, а не по юдейски,

Светите апостоли Петър и Павел.

Икона от Рожненския манастир

защо искаш езичниците да живеят по юдейски?“ (Гал. 2:14). В казаното не виждаме и следа от някакво учение за „непогрешност“ или първенство на Петър сред останалите апостоли.

3. Относно основаването на християнската църква в Рим има необорими доказателства, че те не е извършено от св. Петър. Църквата в Рим е била основана от християни, които са били закарани там. Нещо повече, св. Павел дори счита, че това е негова църква. Ето какво споменава в писмото си до Римските християни: „И тъй, мога да се похваля в Христа Исуса с това, що се отнася до Бога, защото не ще се осмеля да кажа нещо, което да не е извършил Христос чрез мене, за да станат езичниците послушни на вярата, със слово и дело, със силата на поличби и чудеса, със силата на Божия Дух, тъй че разпространя благоевнестие Христото из Иерусалим и околността дори до Илирици. При това считам за чест да проповядвам Евангелието не там, лето името Христово беше вече известно, за да не зидам върху чужда основа... Тъкмо това много пъти ми и пречеше да дойда при вас. Сега пък, понеже нямам вече таква

място в тия страни, а от много години копнея да дойда при вас, кога тръгна за Испания, ще ви наведа. Защото, преминавайки, надам се да ви видя и да бъда от вас изпроводен натаък, след като първо ми се понарадам малко“ (Рим. 15:17-20; 22-24).

От тези думи предельно ясно се вижда, че св. Павел няма никакви знания св. Петър да е основал църквата в Рим. Напротив, той казва, че се чувства задължен да проповядва евангелието там, където никой от

политически причини, за всеки е ясно, че първи по чест следва да бъде епископът на Иерусалимската църква майка на християнството. Сам Господ Исус Христос е живял там, бил е разпнат и е възкръснал от мъртвите в Иерусалим. Първата църква е била основана в Иерусалим на Петдесетница в 33 г.

Това са няколко основания, базирани на автентични свидетелства, които съставят църковната история. Затова е учудващо, че римокатолиците поддържат своето становище почти от едно хилядолетие.

Нис, православните българи, които сме били много пъти в официални и не чак дотам ползотворни взаимоотношения с римокатолиците през изминалите 1300 години, дълбоко съжаляваме, че се изопачават фактите от историята. И понеже винаги сме били честни и открити, ние правим всичко необходимо да уверим нашите братя и сестри католици, че трябва да дойдат до познание на истината, което значи да се завърнат в светото Православие, където са били.

Ето, предстои идването на папа Йоан Павел II в България. Това се знае по целия свят. Известни сме за него и ние в Българската епархия в САЩ, Канада и Австралия. Като православни ние, българи, преживяваме това събитие по различни начини. Понеже политиката в Родина винаги е поставяла църковното поведение в изкушение, и сега се подразбира, че Св. Синод на БПЦ като че ли отново трябва да направи „благоуразумен компромис“, заради който толкоз години сме в изпитание и страдание. Натискът е голям. От всички страни. Малцина са инакомислещите. Те ще бъдат обявени дори за „православни талибани“. Очите на всички са обрънати към Св. Синод и Българския патриарх! Т.е. БПЦ за Европа ли е или не? Така се поставя въпросът, като че ли страната ни се намира на Камчатка! Както винаги обаче, Св. Синод може бавно да мисли, но с благодаратта на Св. Дух винаги мъдро решава. Разбира се, основанията са: вече е оповестено, че ще окажем българско гостоприемство, след като гостът вече ще е в България по държавна покана. Как и къде да се прояви нашата мъдрост: а) В ежедневните ни горещи молитви всички римокатолици во главе с папа Йоан Павел II отново да се завърнат и да изповядат истината, която мнозина вече от тях добре знаят и не официално практикуват по света; б) В старанието ни да се покажем по-добри и гостоприемни, и със слово, и на дело да покажем православно знание, разбираме и обич към отпадналици от правото славене на Бога; в) В уверението, че

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ

Когато заговяваме

Състоянието, в което се намираме на Заговезни, в самото навечерие на светата Четирдесетница, малко прилича на състоянието на човека преди смъртта. Тогава той се разделя с навигите си, с любими места и хора, с всичко, към което го придържат земните обвързаности.

Неумолимо настъпва смъртта, както и датата, определена от св. Църква за начало на Поста не може да се промени, не може да се отложи. Разделяме се с онова, което наричаме удоволствия.

Съпружеското общение навлиза в период на въздържание. Шумните събирания на чашка с приятели спират.

Разделяме се с храните, които толкова много обичаме, че сега ни е ухажано мъчно за тях, почти непоносимо. И недоумяваме как ще издържим толкова време без ароматните сирена, без любимото ни плодово мляко, без вкусния колбас на закуска. Дори сметаната в кафето ще трябва да я забравим, все едно не съществува.

Ето защо на Заговезни ядем, комсумираме точно „като за последно“ – и този израз тогава се разбира в най-буквалния си смисъл.

Тогава приличаме на хора, които през целия си живот са имали една-единствена цел – да си вземат „своето“, да черпят с пълни шепи и да си поживяват, защото „животът е кратък“. И смъртта ги заварва все още със същия неутолим копнеж, но вече отчаяни, притеснени от края на всичко, насилно изкоренени от онова, в което така здраво са се вкопчили.

Не ни ли заварва така и Великият пост? Като че ли това е момент, в който доста обективно можем да преценим духовното си състояние. Защото колкото по-настъргено заговяваме, толкова по-силна се оказва нашата привързаност към тленните неща. Обикновено ние не я забелязваме, не ѝ обръщаме внимание. Страстите са станали наша втора природа, с която дори се чувстваме комфортно.

Сега е времето да осъзнаем това чрез скръбта по онова, от което се лишаваме.

За нашето самолюбие е болезнено да погледнем в очите тази жестока истина. Но ако сме докрай искрени, това ще бъде добро начало на покаянието, към което ние все Христос.

Неслучайно Църквата е установила относително дълъг период на заговяване преди Великия пост.

От една страна, ти човеколюбиво се съобразява с нашите човешки немощи, за да може всеки да пристъпи с кураж към подвига и никой да не го счете за изпълним. Така лишаването от обичайните храни става постепенно. Първо спираме да ядем месо и цяла седмица след това са Сирий Заговезни. През тези дни не е „разрешено“ и повече веселие, карнавали и пр. Като пред голяма скръб...

От друга страна, Заговезни има и този скрит смисъл, за който говорим – да ни покаже докъде сме стигнали в духовния си живот. И като установим колко сме далеч от съвършенството, да поемем по най-краткия и сигурен път – покаянието.

Всяка година на Заговезни се подготвяме за предстоящия дълъг пост, но през годините добиваме опитност и в подготовката за нашата земя кончина. Тя е голямата разлика с всичко тленно и суетно, за която Бог желас да ни подготви така, че да не изпитваме страдание, а радост. Защото преди Христа смъртта беше тленна, но Христос ни показа, че тя е само една разлика с тленното, през която минава пътят към възкресението за живот вечен.

Великият пост е образ на този път.

Ангел ВЕЛИЧКОВ

Негово Светейшество Българският патриарх Максим като мъдр първосвещител с голям опит ще направи всичко възможно лично да предаде на папа Йоан Павел II заръжността на всички православни българи, че и ние го посрещаме и ни е мило, че обича България, но нашата обич и радост ще бъде пълна, ако дойде другия път у нас като православен. Ако това постигнем, ние ще обележим най-съдбоносното събитие в историята не само на нашата история, но и в тая на цялото човечество. Представте си само, Римокатолическата църква да се завърне в себе. Православие! Това ще обележи начално-

то изпълнение на Господната молитва в нощта на страданията Му: „Отче Светий!.. Моля се... да бъдат всички едно: както Ти, Отче, си в Мене, и Аз в Тебе, тъй и те да бъдат в Нас едно, – та да повярва светът, че Ти си Ме пратил“ (Йоан 17:11, 21).

Прочее, нека по примера на Господа всички да речем: „Отче Светий! Вече е ден. Доста страдаме. Нуждаем се от правнество на вярата. Едно хилядолетие бяхме ведно. Второто прекараме във вражди. Събери ни в Третото хилядолетие, молим Те, да бъдем пак едно в едната света, вселенска и апостолска църква.“ Амин.

ИНТЕРВЮ

Църква на Свещеното Предание

Разговор с Диоклийския епископ Калистос (Уеър)

Епископ Калистос (Тимо-ти) Уеър е роден в Бат, Англия, през 1934 г. и получава образованието си в Уестминстер Скула, Лондон, и в Модлин Коледж, Оксфорд, където изучава класическа филология, философия и богословие. Защитавал докторат върху ранната история на източното монашество. През 1958 г. става член на Православната църква. През 1966 г. е постриган за монах и ръкоположен за свещеник на о. Памлос. От 1966 до 2001 г. е лектор по източно християнство в Оксфордския университет. През 1982 г. е ръкоположен за епископ на Диоклия и викарниен епископ към Православната архиепископия на Тиатира и Вилкитриана (Вселенска патриаршия).

— Ваше Преосвещенство, Вие сте човек роден и възпитан в западната традиция, който е станал православен. Каква духовна празнота или недостиг сте изпитвали, които да Ви накарат да станете православен?

— Преди всичко нека кажа, че моето решение да стана православен беше по-скоро позитивно, отколкото негативно. Не само неудовлетвореността от западното християнство, а по-скоро привлекателността на Православието само по себе си повлия на решението ми. Бях възпитан в Англиканската църква, която е запазила епископата, но е също така дълбоко повлияна от Реформацията. Когато бях още на 13-14 години, вече започнах да търся Църква, която да олицетворява приемствеността на Преданието. Видях, че на Запад е имало много промени през Средновековието, при Реформацията. Исках да намеря Църква с древни корени, която да е в пряка приемственост с апостолите, мъчениците, древните отци, ранните събори. Още като юноша не бях удовлетворен от Римо-католическата църква, защото считам за невъзможно да приема папството. Когато за пръв път влязох в досег с Православната църква на 17 години, усетих, че тук е отговорът на моето търсене на една Църква, която да представя живото Предание. Това най-вече ме привлече към Православната църква. Тук намисрих Църква върна на Вселенските събори, на ранните отци, но която не се отнася към тях като към археологически останки от миналото, а за която те са живи реалности. Мисля, че бях привлечен най-вече от чувството, че Православието е Църква на Свещеното Предание. И още нещо. Първият ми досег с Православната църква не стана чрез четене на книги или запознаване с православни люде, а чрез преживяване на православното богослужение. И това, струва ми се, е най-добрият начин за човек от Запада да се запознае с Православието. Не като нещо теоретично, а чрез преживяване на Църквата като богослужеща общност. Когато бях на 17 годи-

Епископ Калистос в съслужение със свещенството на столичния митрополитски храм „Св. Неделя“

зина понятието Европа не включва християнското и наследство. За мен това е много сериозен пропуск. Можем да разберем смисъла на Европа от културна гледна точка като духовна същност само ако вземем предвид християнската традиция. Но дори онези, които включват християнското наследство в мисълта за Европа, дори и те общо взето мислят само за латинското Християнство. Някои изказват мнението, че „Европа спира там, където започва Православието“. За мен това е тесногръда, ограничена гледна точка. Защото Европа не е само Рим – класическият, папският – тя не е само класическа Гърция, но също и Византия. Може би Византия като мост между Европа и Изтока, но все пак Византия е в духовен смисъл съставна част от европейското наследство. И ако оставим Православието извън сметката, нашата картина на Европа ще бъде много едностранна. Вярвам, че за една истински балансирана Европа ни трябва не само западното християнство, но също и източното християнство. И още нещо. Казах, че има дълбока секуларизация в Западна Европа. Това е вярно, но не е цялата истина. Има също така, особено у мнозина млади люде, едно търсене на духовния смисъл на техния живот. Това го знам от личния си 35-годишен преподавателски опит в Оксфордския университет. Не мисля, че младите хора във Великобритания днес са бездуховни. Вещност има истинска жажда за вътрешна задълбоченост и осмисленост на живота. Но за жалост много от тях се разочароват от организиранието християнски общности. Затова в духовните си търсения те се обръщат другаме – към Индия, Китай, индуизма, йога, дзен будизма. И не си дават сметка, че вътре в собствената им християнска традиция има много богато учение за вътрешния живот и за възможността човешките същества да открият вътрешното царство. Затова не мисля, че младите хора днес са бездуховни, но често са много объркани. Не знаят къде да търсят. И ние, православните християни, дори в Англия, където сме малцин-

ство, трябва да дадем отговор на тази жажда.

— Апокалиптичните видения за бъдещето станаха твър актуални в края на хилядолетието. Какво е мнението Ви като православен епископ – дали сме наистина в „последните времена“ и как усещате духа на нашето време?

— Когато ние като православни християни мислим за Второто пришествие на Христа, има две неща, които намираме много ясно подчертани в Новия Завет.

Първо, Христос казва на Своите ученици, а чрез тях и на всички нас, че Той ще дойде скоро. В края на последната книга на Библията – книгата Откровение – в най-последната глава възкръсналият Христос казва: „Ето, ида скоро“. И св. Йоан отговаря във видението си: „Амин, да, дойди, Господи Исусе!“ Това е първото нещо. Винаги у християните трябва да има чувство за жадвано очакване.

Но второто, което трябва да помним, е, че също така ни е казано от Христа и от св. апостол Павел, че ние не знаем точното време на Второто пришествие; казано е, че Господ ще дойде като крадец нощем. Затова трябва много да внимаваме да не се опитваме да предсказваме точното време на Второто пришествие. Християните от самото начало са правили предсказания за завръщането на Христа, но тези предсказания не са се сбъдвали. От духовна гледна точка връщането на Христа е винаги близко, но относително мерено с часовници и календари ние не знаем кога Той ще се върне. И тъй трябва да сме бдителни, но и много трезви. В Новия Завет има важно учение за антихриста, за знаменията, които ще предхождат края. Но трябва да избягваме апокалиптичната параноя, която прекалява с обмислянето на тези неща. Има и много други спомени неща, които не разбираме напълно. Например понастоящем в Гърция, а може би и на други места, много православни християни много се тревожат от числото 666. Истината е, че ние действително не знаем какво означава това число. Отгиге на Църквата са имали множество различни

Епископ Калистос Уеър

Да застанеш пред Бога

„Главното – казва св. Теофан Затворник, – е да застанеш пред Бога с ум в сърцето и да продължиш да стоиш пред Него непрестанно деном и нощем до края на дните си.“

В това кратко, но пронизително определение на богочитанието св. Теофан подчертава три неща:

Първо, основната същност на богочитанието: тя е да застанеш пред Бога; второ, способностите, чрез които човешката личност прилага богочитанието: с ум в сърцето; трето, времето, което е подходящо за благочестие: непрестанно деном и нощем, до края на живота.

И така, на първо място богочитанието или молитвата е заставане пред Бога. Забележете веднага колко широко е определението на св. Теофан. Да се молиш не е непременно да молиш Бог за нещо; може дори да не използваш думи, защото често най-дълбоката и най-мощната от всички молитви е просто безмълвно да стоиш на разположение на Бога. Независимо дали богочитанието е с думи, чрез символични и свещени действия или в безмълвие, винаги нашето основно отношение е същото: ние заставаме пред Бога.

Да застанеш пред Бога означава, че богочитанието е среща между личности. Целта на богочитанието е не просто да възбуди чувства и да произведе съответни нравствени отношения, но да се влезе в пряко и лично взаимоотношение с Бога в Светата Троица. „Както приятел говори с приятеля си – пише св. Симеон Нови Богослов, – ние говорим с Бога и с дрзновенно заставаме пред лицето на Този, Който пребивава в недосегаема светлина.“ Тук св. Симеон накратко указва двата полюса на християнското богочитание, двата противоположни аспекта на това личностно взаимоотношение: Бог „пребивава в недосегаема светлина“ и все пак ние, човешките, можем да се приближим „с дрзновение“ и да говорим с Него „както приятел говори с приятеля си“. Бог е отвъд всяка въз, безкрайно недостижим, непознаваем, „изцяло Другият“, „тайна страшна и пленителна“. Но този трансцендентен Бог е същевременно Бог на личната любов, неповторимо близък, около нас и вътре в нас, „вездесъщ и всеизпълващ“ (вж. молитвата към св. Дух).

Тъй че в богочитанието християнинът застава пред Бога с двойно отношение, съзвонвайки „близостта и другостта на Вечния“, по израза на Ивлин Бъндрихл, англикански писател с дълбока симпатия към Православието. Като се моли,

богомолецът усеща както милостта, така и присъдата на Бога, както благостта Му, тъй и Неговата строгост. (Пс. 100 [101]:1; Рим. 17:22).

До края на земния си път ние стоим между увереността и ужаса; по думите на оптинския старей Амвросий – „между надеждата и страха“. Това двойствено отношение е фрпориращо очевидно в богослуженията на Православната църква, които в най-ярките си мигове успешно съчетават двете качества – тайнственост и непринуденост; по думите на същия Ивлин Бъндрихл: „... тъй дълбоко чувствителни към мистерията на трансцендентното и тъй детински в уверения си подход.“

Пак и пак в литургичните текстове на християнския Изток срещаме редом противоречивите чувства на надежда и страх, увереност и ужас. Светите Дарова са „животоораяци и страшни Тайни“. Като приканва да се приближат към полтара, свещеникът казва: „Със страх Богоявя, вяра и любов пристъпете“ – страхът и любящото доверие вървят ръка за ръка. В молитвата преди причастието, приписвана на св. Симеон Нови Богослов, използваме думите: „...с радост, но и с трепет аз, който съм слама, се причаствам с огъня, но странно чудо! – не изгарям, а оживявам, както дървената къпина, що гореше и не изгоря.“

„С радост, но и с трепет“ – точно такава трябва да е нашето отношение, заставайки пред Бога. Нашето богочитание следва да бъде балансирано с остро чувство на страхопочитание и покаяние, защото страшно е да попадне човек в рещете на живия Бог (вж. Евр. 10:31); и същевременно с чувство за непосредственост, нежност и простота, защото този жив Бог е и наш брат и приятел.

В акта на богочитанието ние сме както раби пред трона на небесния Цар, тъй и деца, които се радват, че са в дома на своя Отец. Съзгити, които проливаме като пристъпване към Причастието, са едновременно съзгити на разкаяние и съзнание за собствено ни недостойнство – „аз, който съм слама“, и съзгити на радост, като същевременно милостното състрадание на Бога. „Тези, които са вкусили даровете на Духа – настоява Макарий в своите *Духовни беседи*, – осъзнават едновременно две неща: от една страна, радост и утеха; от друга – трепет, страх и скръб.“ Тези едновременни противоречиви чувства характеризират нашето богочитание, когато сме в присъствието на Бога.

Из книгата „Тайнството на човешката личност.“ Исихастски студии“

обяснения. Затова трябва да се придържаме към основните принципи, че Христос е близо, че трябва да сме готови, но че не знаем кога ще дойде. Нека не прекаляваме с размисления върху полчища и чудеса, които не можем да разберем. Нека се съсредоточим върху хрис-

тиянската любов, действително състрадание, да живеем живот на християни, непокланително, без компромис, но с непрестанна щедрот и откритост към всички люде около нас.

София, 11 март 2002 г.

Интервюто взе Георги ТОДОРОВ

† Траянополски епископ ИЛАРИОН

Благовещенският химн на св. Богородица

Богоизбраната Дева Мария, всеяко предана на волята Божия, стана вместилище на Невместимия Бог Слово за спасение на цялото човечество от греха. Така се поде изпълнението на великата тайна на Бог-въплъщението.

С благовестието за въплъщението на Бог Слово – „Слънцето на правдата“ Господ Исус Христос, дойде спасението на света. Споделената радост става двойна. И св. Дева Мария след ангелското благовестие е почувствала една вътрешна сърдечна необходимост да сподели радостта си. С кого? – Освен с най-близката си родственница. Това е Елисавета – майката на св. Йоан Предтеча.

Според Свещ. Предание, записано от св. Кирил Александрийски, Елисавета и Дева Мария са дъщеря на две родни сестри, от които Анна е майка на пресветата Дева, Елисавета живее в град Юдин в планинската страна над Йерусалим. Св. Дева отишла там и като влязла в дома Захарис, поздравила Елисавета. „Когато Елисавета чу поздрав Марин, проигра младенецът в утробата ѝ; и Елисавета се изпълни с Духа Светаго“ (Лука 1: 39-41). Следвайки хода на описанието, личи, че светлата Дева още от портите на дома Елисаветин е повикала. А тя, Елисавета, била непразна вече в шестия месец и младенецът Йоан се разиграл в утробата. Тя се изпълнила с Дух Свети. Всичко това я изпълнило с възторг и пророчески извикала: „Благословена си ти между жените, и благословен е плодът на твоята утроба! И откъде ми е това – да дойде при мене майката на моя Господ?“ И обяснила причината на радостта и пророческия си възторг, като добавила: „И блажена е, която е повярвала, понеже ще се обиде казаното ѝ от Господа“ (Лука 1:45). С които думи напомнила за онемяването на Захарий, заедно не появявал на Ангела за това, че ще се роди син – Йоан Предтеча (Лука 1:20-22).

И в отговор на приветствените думи на Елисавета светлата Дева произнася към Господа Бога хвалебен химн (Лука 1:46-55), разделен на четири строфи. В първата строфа светлата Дева изразява своето благоговение пред Бога (48 ст.). Във втората (от половината на 48 – до 50 ст.) благодари за благодеянието към нея и към целия човешки род. В третата (51-53) изобразява всемогъществуването, светостта и милосърдието Божие и в четвъртата строфа (54-55 ст.) прославя Бога за изпълнението на обещанията, дадени на Авраам и по-

томството му. И през всички си престой – три месеца при Елисавета, тя е споделяла радостта си, тъй както би я споделяла с покойната си майка и после се е върнала в Назарет...

„Душата ми величае Господа, и духът ми се зарадва в Бога, Спасителя мой“ (ст. 46-47). През това време душата ѝ ведно с мисълта ѝ е била в една немисляема атмосфера на радост и възторг, каквото, може да се каже, Ева е изпитвала в рай до грехопадението. „Душата“ и „духът“ тук изразяват пълнота на възторженото изживяване – душата и духът съгласувано дават възвишения духовен възторг, каквото може отчасти и явяват в молитвено изпяване да почувства, при което земното и небесното изживяване се сливат. Величае Бога Господа, Който я прославя, величае Го като Спасителя и Вседържител, Комуто всеяко е отдала живота си.

„Задето Той милостно погледна унизеността на рабинята Си“ (ст. 48-49) – прославя Бога за проявеното милосърдие към нея, за което тя се е считала по великото си смирение не достойна. А тя всъщност е заслужила Божие милосърдие със своето велико смирение. Бедна и неизвестна – и тук е нейното величие. Тя станала известна в целия свят. „Ето, отсега ще ме облажават всички родове“ (ст. 48). Колко сполучливо е проорочувала – с поглед е прозрачна, че през всички векове и в наше време и за в бъдещи векове ще я облажават „всички родове“. На кой велик човек – пророк, цар, пълководец, исторически герой – майката е имала известност, каквато е тая на светлата преблагословената Дева Мария? Единствено тя е била, и е ще бъде известна по целия свят.

Най-големите духовни оратори, писатели, поети и певци са ѝ посветили своето перо, за да ни представят през вековете духовната ѝ красота. Във всякомото ѝ смирение преблагословената Дева Мария изричана това пророчество по една вътрешна необходимост, вдъхновено дадена ѝ от Духа Светаго. Това е тъй, съгласно думите на св. ап. Петър: „Никога по човешка воля не е изречено пророчество, но от Дух Светий просветявани са говорили светите Божии човещи“ (2 Петр. 1:21). И с тия пророчески слова тя прославя Бога за великата спасителна мисия – Боговъплъщението, което става чрез нея. „Задето Силният ми стори велико нещо, и свято е името Му“ (ст. 49). С тези слова, прославяйки Бога, напомня за думите на Архангел Гавриил: „в силата на Всевишния ще те осени“ (Лука 1:35).

Затова и казва: „и свято е името Му“ (ст. 49). И тук св. Дева проявява своето смирение, като казва: „и Неговата милост е из рода в род за ония, които Му се боят“ (ст. 50). Значи всички ставащо чрез нея е за слава Божия.

„Той показа сила с мишцата Си“ – Бог като Всемогъщ показва силата Си и в това велико дело – Боговъплъщението. „Мишцата“ – това е символическо нагледно представяне всемогъществуването Божие; напомня се славата на Бога по псалмите: „Десницата Господня е висока, десницата Господня твори сила“ (Пс. 117: 16).

„Разпръсна ония, които се гордеят с мислите на сърцето си“ (ст. 51), т. е. като Всесвят разпръсна надменните и гордите. „Сърцето“ в Свещ. Писание се взема като център на духовния живот. Тези думи означават, че Бог ще разпръсне горделивите в техните сърдечни мисли.

„Свади силни от престоли и въздигна смирени“ (ст. 52) – „силни“ това са владетелите земни, злоупотребяващи със своята власт; „смирени“ – това са покорните, неприважаващи властта си, чистите по сърце.

В последната строфа от своя химн св. Богородица прославя Бога от името на своя народ в изпълнение на обещанията, дадени на Авраам и неговото потомство, „взе под закрила Израила, Своя отрок, като си спомни митрокта, – както говори на нашите отци, – към Авраама и семето му до века“ (Лука 1:54-55). Тия думи напомнят пророческите слова на Исая: „А ти, ти, Израилю, рабе Мой, Иакове, когото аз избрах, семе на Авраама, Моя приятел“ (Ис. 41: 8). От всичко това личи, че светлата Дева е чела и познава Свещ. Писание.

Този химн или песен на светлата Дева Църквата е определила ежеседмично да се пее в утринното богослужение на 9-ата песен на канона, посветен на ангелите. Свещеникът или дяконът през това време казва из целия храм, с което кадене се напомня Божията благодат, която се излива над явяващите, над богомолния народ и същевременно – благоуханието от химните, отправяни в чест на св. Богородица. След тримесечно пребиваване при Елисавета, тя се е върнала „у дома си“ (Лука 1:56).

Да пожелаем благочестивите богомолни хора в храма при пението на този химн да имат радостта, която е имала и Елисавета, слушайки го от преблагословената Дева Мария, в отговор на нейния поздрав при посещението в Захариевия дом.

БЛАГОПРАВНЕ

„Ако Ме потърсите от все сърце“

Вече сме пред прага на Великия пост, след като преминахме през двете подготвителни седмици – на Митаря и Фарисея и на Блудния син.

На утрешната в неделя вече пеем: „Поканяния отвори ми двери, Жизнодавче!“

И така, идват дни на молитва и покаяние!

А от четвъртата неделя Сиропустна започваме в сряда и петък да правим поклони и да изричаме молитвата на св. Ефрем Сирин: „Господи и Владико на моя живот, не ми давай дух на безделие, униене, властолюбие и празнословие.“

Но дух на целомъдрие, смиrenomъдрие, търпение и любов дарувай на мене Твоя раб.

Ей, Господи Царю, дарувай ми да виждам моите прегрешения и да не оскъдам братя си, защото си благословен во веки веков. Амин!“

Отсега нататък дните на православния християнин ще протичат в поусърдна молитва и коленипреклонения, с дълбокото съзнание за грях и покаяние.

Пеносишест в Осмогласника в първата от стиховните стихирки на утрешната в понеделник на 3 глас, така излиза сърцето си: „Господи, събери разсеяния мой ум и стопли замръзналото ми сърце! Дай ми, както на ап. Петър покаяние, както на митаря въздишки, и както на грешника – съзвиз, за да Ти викам от сърце: Спаси ме, Боже, като единичък милосърден и човеколюбец!“

Когато застанем смиренно пред своя домашен иконостас или в храма, за да отправим молитва към Бога – благодарствена, покаянна или просителна, ние трябва да сме готови вътрешно, да сме углебени всъщностно, да мислим само за това, за което сме се изправили или коленичили, т. е. да не сме разсеяни, за да бъде нашата молитва искрена и чиста и да я приеме нашият Господ Исус Христос! И да не се съмняваме, че Господ ще удовлетвори молбата ни, защото иначе тя няма да бъде чула!

Да си припомним думите на св. ап. Павел в Посланието му до Римляни, казани по повод вярата на Авраам, който не се усъмнил в обещанието на Бога, че Сарра ще роди, макар и в напреднала възраст сина си, да проливме съзвиз, но да не се гневим и отправяме хучи към враговете и най-вече да не възроптаваме против Бога. И да помним словата на Господа, че всички страдания на човека са плод на греховете му. Затова винаги когато изце-

Псалмопевецът св. цар и пророк Давид

ва да вярваме и да се уповаваме на Господните слова: „Затова казвам ви: всичко, каквото бихте поискали в молитва, вярвайте, че ще получите, и ще ви бъде дадено“ (Марк. 11:24).

А нека чуем и словата на Господа, казани чрез пророк Иеремия: „И ще викате към Мене, ще отидете и ще Ме помолите, и аз ще ви чуя, ще Ме потърсите, и ще намерите, ако Ме потърсите от все сърце“ (Иерем. 29:12-13).

Много често в живота ни има моменти, когато душата ни е угнетена, когато скърби са ни налегнали, когато сърцето ни е притиснато от обиди или мъка, когато страсти са налегнали съществуването ни, и тогава ние сме готови да изречем гневни слова, да отправим упрек и проклетия към целия свят и тези около нас... Тогава ние трябва да се молим!

Но биват и минути, когато вседушна радост обладава сърцето ни, когато цялата ни възтрешност заиграва и ни завладява, когато земният свят ни се вижда като небесен рай, и ние искаме всекиго да прегърнем и обикнем... Тогава пак трябва да се молим и да благодарим на Бога.

Ето, такъв е животът – той ни предлага и скърби и огорчения, и тежки загуби, но и не ни лишава от небесния дар на радостта, когато добри неща сполождат живота ни. В първия случай ние трябва да намираме сили в себе си със смирение да превъзмогваме мъката си, да проливме съзвиз, но да не се гневим и отправяме хучи към враговете и най-вече да не възроптаваме против Бога. И да помним словата на Господа, че всички страдания на човека са плод на греховете му. Затова винаги когато изце-

рвя и върши чудеса, Исус Христос предупреждава получилия дара – да не грешни повече.

В потвърждение на казаното са и думите на пророк Иеремия, който говори от името на Господа: „Защо викаш ти от рагните си, от лютините на твоята болест? За многото твои безакония ти сторих това, понеже твоите грехове се умножиха“ (Иерем. 30:15).

А колко благодатни са думите на св. ап. Яков, който казва: „Страда ли някой зле между вас, нека се моли, весел ли е някой, нека пее псалми. Болел ли е някой между вас, нека повика презвитерите църковни, и те да се помолят над него...“

И молитвата, произлизаща от вярата, ще изцери болния, и Господ ще го дини, и ако грехове е сторил, ще му се простят... голяма сила има усърдната молитва на праведника“ (Яков 5:13-16).

А св. ап. Павел съветва: „В скръбта бивайте търпеливи, в молитвата – постоянни“ (Рим. 12:12).

Неизчерпаема мъдрост и истина блика от словата на Свещ. Писание, затова св. ап. Павел се провиква: „О, каква бездна богатство, премъдрост и знание у Бога! Колко са непостижими Неговите съдби и неизследими Неговите пътища!“ (Рим. 11:33).

И така, нека винаги се молим, защото молитвата – това е разговор с нашия небесен Отец, и с който разговор ние разкриваме своята душа пред Него, и очакваме от Него милост и щедрост, защото Той е многомилостен и състрадателен, „Той не се гневи докрай, нито се вечно скърби“ (Пс. 102).

Изобико, когато се молим, да казваме в себе си твърдо и уверено: „Господ е всичко за мене, сам аз нико не мога да сторя. Той е моята сила.“ И още: „Ще Те възлюбя, Господи, крепост моя, Господ е моя твърдина и мое прибежище и мой избавител.“

И нека накрая да изречем една кратка молитва: „Благий, щедрий, многомилостивий и човеколюбивий Господи! Сподоби ме с божествен дар на светлата молитва, която да се излива от дълбочината на сърцето. Съкруши разпилените стрели на лукавия, които ме откъсват от Тебе. Изгаси пламъка на помислите, който по-силно от огъня ме погълща през време на молитва. Осени ме с благодатта на Твоя Пресвети Дух, та до свършката на моя греховен живот да слава Тебе Единичкия наш Бог, Творец на небото и на земята, на всичко видимо и невидимо! Амин.“

Стоян ТОДОРОВ

Митрополит Антоний е почетен доктор по богословие на Абердийнския университет, на Московската духовна академия и на Кеймбриджкия университет. Завършил е биология и медицина. Дълги години практикува като лекар. През Втората световна война е военен хирург във френската армия, а по време на немската окупация участва в Съпротивата. През 1939 г., преди заминаването за фронта като лекар от френската армия, той тайно дава монашески обет. След войната продължава медицинската си практика до 1948 г., когато е ръкоположен за свещеник и е изпратен за пасторско служение във Великобритания. Епископ е от 1957, митрополит и патриаршески Екзарх за Западна Европа от 1966 г. От този момент той изцяло се посвещава на пасторско обгрижване на все по-нарастващото му население и на всички, които се обръщат към него за съвет и помощ.

За него се знае, че никога не пише. Всичко издадено от него първоначално се е родило като слово, отправено към слушателя, към отделия човек, с когото е беседвал.

† Митрополит Антоний Сурожки

Къде Си, Господи, открий ми се

Искам да поставя два въпроса: защо се моли вярващият човек и достъпна ли е молитвата за все още неповярвалия.

Но може би преди всичко трябва да кажем какво е молитвата. Молитвата е вик на душата, молитвата е словото, което се изтвърпя от сърцето. За вярващия да се поставя въпросът защо се моли човек е толкова неразбираемо, както да се пита защо влюбеният говори на любимата си за своята любов. Или защо детето плаче и търси от майка си помощ. Защото знаят, че ще получат отговор на своя зов, че на думите за любов ще им бъде отговорено с радост,

с ответна любов.

Понякога вярващият се моли, защото е обхванат от живо, дълбоко чувство за Божията близост, за Божията присъствие. Това може да се случи в храма, може да се случи вкъщи или на полето, или в гората: внезапно човек усеща как Бог му е много близък, сърцето се претърпява с умиление, с трепет. И той се обръща към Бога с молитва за благодарност, или за изпитаната радост, или за усетилия трепет. В един от последните цар Давид възкликва: Господи! Радост моя! — ето това е молитва, най-истинската молитва. Понякога у преживелия подобен опит човек остава чувството: Защо не е вина-

ги така! Защо това не продължи по-дълго — и го обомеа копнеж по Бога. Започва да му се струва като че ли Бог го е напуснал или че самият той се е отдалечил от Бога. Разбира се, че това не е вярно. Бог е безрайно и постоянно близко до нас... Но човекът започва да търси Бога; както понякога в тъмнината ние опипваме около себе си, търсейки никакъв предмет, така и човек търси Бога някъде там на небето, а търси Бога дълбоко в себе си, като се старее да се потопи молитвено, благоговейно в собствените си дълбини, за да застане отново пред Божие лице.

Този опит е сроден с опита на човека, който още не вярва, но търси. Барон Николай — основателят на Студентското християнско движение в Русия, който слушал от своите връстници и приятели често да говорят за Бога, усетил желание да разбере дали Бог съществува, или не съществува. И тази жажда за увереност го накарава веднъж, както се разхождал в гората, да възкликне: Господи! Ако Те има — обади се!... Внезапно някакво дълбоко чувство го обзело и той повярвал.

...Бих искал да поставя въпроса: как в невярващия човек може да се разгори желанието да търси нещо, за което той като невярващ няма и понятие? Не е достатъчно това, че познава вярващи, които може би уважават, чийто ум вероятно не е убеден, чийто убеждения му се струват достъпни за внимание: за да се моли, трябва да има някакво лично преживяване. И ето, като мисли за себе си, човек достига до едновременно познание на две противоречиви неща. От една страна, като се вижда в този безкрайно голям, огромен, понякога страшен и пълен с опасности свят, няма как да не почувства като мъничка пещичка, която може да бъде разрушена от силата, от мощта на този свят. От друга страна обаче, като се обръне към себе си, като се замисли над себе си, човек изведнъж открива, че в някакъв смисъл той е нещо повече от този грамаден свят, в който представлява такава малка, незначителна и крехка пещичка. Целият свят, който го заобикаля, е в плен на двете измерения: на времето и пространството, а човек усеща в себе си сякаш едно трето измерение: в него има дълбочина, която не съществува никъде другаде и в нищо друго. Ако си представим земното кълбо и мислено проникнем в него, ако се движим все по-надълбоко, преинемем в най-голямата му дълбочина, в един момент ще стигнем до центъра и това ще е предельт на дълбочината. Ако продължим да се движим, ние просто ще излезем от това земно кълбо и

отново ще се озовем на повърхността му. Всичко въществено има сякаш ширина, но не притежава дълбочина, която я има единствено у човека, защото тази дълбочина е невеществена.

И ето, човек изпитва глад за познание, копнеж по любовта, изумление пред красотата, и колкото и знания да трупам, само все повече се разширяват познавателните му възможности; колкото и любов да има в живота му — в сърцето му се откриват нови дълбини; то става все по-широко; колкото и красота да преживее чрез музиката, чрез природата, чрез произведениата на изкуството, пак му остава способността да поеме безрайно повече, защото всичко, което е изпитал, се побира в него, потъва в някаква бездна, и го остава пак такъв открит, пак така празен. Кенътърберийският архиепископ Рамиз казва, че у човека има дълбочина, има простор, които са толкова велики, колкото е велик и самият Бог, и че тази дълбочина може да бъде запълнена само от Бога. Струва ми се, че това е самата истина.

И ето, щом човек се замисли за себе си като за едно безрайно малко същество в безкрайно грамаден простор на света и внезапно открие, че целият този свят е твърде малък, за да го запълни докрай, тогава той се сепва: как така!... Тогава той може да започне да си задава въпроси: кое може да ме запълни, щом нито знанията, нито любовта, нито красотата не могат да ме задоволят докрай, не могат да покрият тази дълбочина, тази бездна...

И тогава, дали под влиянието на собствените размисли или от четенето, дали вследствие на срещите или на чудната молитва, човек може да се впусне в търсене на неведомото, той може да потърси онова, което би запълнило душата му, за което са му говорили другите: има го — търси! Търси възпяване в себе си, търси запълнениата на познанието е заложена в собствената ти дълбочина, но това е друго познание: познание на Бога.

И по пътя на това търсене човек може да започне да се моли, да се моли с най-дълбокия вик на душата: *Къде Си, Господи? Открий ми се, не мога да живея без смисъл и без цел! Сега разбирам, че не съм самостоятелно същество, че целият свят е твърде малък, за да ме запълни — кой ще изпълни тази дълбочина пустота?...*

Откъстък е от книгата на митрополит Антоний Сурожки „Може ли все още да се моли съвременният човек“.
Превод от руски Анастасия РАШЕВА

Безизходицата на католицизма

Монах Михаил

За безизходицата на католицизма ни говори веднъж един бивш католически игумен, който прие Православието: „Четирите монашески ордена на католиците имат представители във Ватикана. В един момент забелязали, че свещените, които дават за броя на монасите през деня, на следващия били вече неважни. Всеки ден десетки монаси хвърляли расата си.“

А един бенедиктински монах, който прие православно кръщение и стана монах при нас на Синай, ми разказа за решаващия момент на своето обръщение към Православието.

— Един ден, по време на освещаването на Светите Дарове на литургията в нашия манастир, аз коленичих. И тогава чух двама от братята, които седяха с кръстосани крака в този свят момент, да говорят с преобращението: „Виж го благочестивия като коленичил! Абе, човек, средновековното съвърши, а ти още вярваш в тези неща. Къде живееш, малоумнико?“ След службата отидох да обсъдя случилото се с игумена, после си събрах нещата и след като обиколих православните църкви, реших да стана монах тук. Но трябва да ти кажа нещо, отче Михаиле.

И замълча.

— Кажй — окуражих го аз.

— Ами това, че не очаквах да намеря толкова хал и в Православната църква...

— Когато каза на игумена за монасите, които според мен с иронията си са похулили Бога, той какво направи?

— Какво да направи човекът — отговори той, вдигайки рамене, — като повечето са такива.

— Нямаме ли други достойни монаси в твоя манастир?

— Имаш един приятел, добър човек. Но една девойка забременя от него и игуменът го извика и му каза: „Не мога да те задържа повече, трябва да отидеш и да поемеш задълженията, които сам си създаде.“ И така той замисля, а аз останах сам.

Обръках се.

— Тост, ако не беше забременяло момичето, за манастира нямаше да съществува проблем?

— Не — някак естествено отвърна той. — Всички го правят.

Тогава си спомних един случай, който ме бе оставил в голямо недоумение.

— Искам да ми обясниш нещо. Веднъж при нас дойде една испанка и ме помоли да остане на църковните служби. Тя притежаваше странна, някак монашеска зрялост. Разбирате от първата дума какво исках да кажа и изглежда знаеше много неща. Когато я попитах за работата ѝ, тя отговори, че е журналистка.

От един момент нататък обаче започна да се държи странно. Бях казал на един от бедниите да приготви колбата, защото в 12 часа вечерта щях да тръгна за Кайро. Излязох от манастира в 12 без десет и виждам испанката да ме чака отвън с чаша горещо кафе. „Имаш нужда

от него — казва, — преди да тръгнеш за Кайро.“ Ваех чашата, седнах на бордюра и ... разбрах как жените ухажват мъжете. В този момент обаче нея изглежда я вълнуваше нещо друго. „Имаш ли приятелка в Кайро?“ — попита тя. Изненадах се от тази прямота. Обърнах се към нея и среднах погледа ѝ — сериозен и пронизващ. Нямаше лукавство в него. „Не.“ — отвърнах аз. „А ако имаше би ли ми казала?“ — продължи тя със същия сериозен тон.

„Мисля, че да. Но ти като жена би трябвало да разбереш, че ти казвам истината. Нямам приятелка.“ Тя несмутно продължи: „Изглеждаш ми твърде нормален, за да нямаш някоя жена.“ Обърнах се вече изнервен и я погледнах. Но преди да успея да реагирам, тя ме направи: „Имам причина да те питам. Отговори ми, моля те, защо нямаш приятелка?“ Отговорих: „Защото съм монах.“ Тя се усмихна: „Много монаси имат приятелки. Твърде много.“ Опитах да се поема разговор в своя ръце. „А ако знаеше, че имам приятелка в Кайро и отиваш да се срещна с нея, няма би ме уважавала? Щеше да бъде предателство към расото, което нося.“ „Не — отвърна тя, поклатвайки глава, — щеше да бъде просто една човешка слабост, която Църквата вече посреща с разбиране и търпимост.“ Погледнах ѝ решително: „Накъде биеш, момичето ми?“ А тя със спокойно движение взе чашата от ръката ми и каза: „Лек път!“ и си тръгна.

Сега се обрънах към френския монах: — Каква беше тази жена?

Той бе разбрал още от самото начало и поклати глава, свивайки устни.

— Била е католическа монахиня — промълви с без-

изразен глас. — Католиците вече не са в състояние да налагат безразчетно на своите клирици, защото са загубили всяко свръхестествено начало в живота си и заместват тази липса със земни икономии (снизождения). Оставят монасите и монахините свободни за един месец да правят през това време каквото искат. Преди да тръгнат, им казват само: „Имайте връзка с един човек. По-достойно е.“ И така задържах монасите си.

Католицизмът изживява своя предсмертен период. Прилича на красиво облекло, но бездиханно тяло. Колкото и изкусно да го поддържат, в един момент трупа започва да се разлага. В безнадеждността си се сетиха за православието, които, от една страна, презираят като еретици, но от друга — никога не успяха да отрекат, че Православието крие една мистична сила, която не позволява на тази Църква да умре подобно на тяхната. И въпреки че и нейни представители понякога се проявяват като слаби и комплексирани личности, тази сила оживотворява Православната църква, умиротворява и освежава честните и искрени сърца, които живеят в нея.

В своята предсмертна агония католиците отчаяно се обръщат към православието и се опитват да прилепят устни към техните, така че от тази деулавна на живота вледенено им сърце най-сетне да се стопан и увери, че наистина служи на Христовата църква. Затова са и отстъпници, затова е и униженето им.

Монах Михаил

„В капана на старостилството“

Превод Златина ИВАНОВА

Дневен център „Покров“ – настояще и бъдеще

Но Исус рече: оставте децата и не им пречете да дойдат при Мене, защото на такива е царството небесно.

(Мат. 19:14)

В началото на 2001 г. фондация „Покров Богородичен“ започна проект за интеграцията на деца със специални нужди в общообразователните училища и обществото.

Мотивацията за този проект се крие преди всичко в ускоряването на интеграцията на тези деца, тъй като през последните години този процес беше повече мъчителен, отколкото полезен.

Преди 1971 г. децата с увреждания се учели в интернати, в специални училища или вкъщи. Те не са имали възможност да се обучават с другите деца. Особен е бил случаят със специалните класове в общите училища, създадени със закон през 1962 г. Въпреки че този закон е бил израз на стремежа да се излезе от рамката на изолираното образование, опитът за интеграция съвсем не е бил сполучлив и по един или друг начин е допринесъл децата със специални нужди да бъдат безразни и считани за „второ качество“. През 1971 г. закон № 118 прогласява правото на всяко дете с увреждане (независимо от вида на увреждането) да учи в общо училище, а през 1977 г. специалните класове в масовите училища бяха премахнати. Оттогава бяха приети редица специални правни норми с цел да се организира ефективно интеграцията на децата с увреждания в масовите училища.

Проектът, който се реализира от фондация „Покров Богородичен“, цели полагането на здрава основа, която да спомога за по-нататъшното постигане на цялостна интеграция на децата с увреждания и фактически покрива с тази си дейност Закона за общата политика за интегра-

ция на хората с увреждания (104/1992). Този закон кодифицира материалната и разширява предшните правни норми, засягащи хората с увреждания. В частта, която засяга интегрираното образование, законът постановява:

- Всички деца с увреждания, без оглед на вида на увреждането, имат право да учат в общо училище и да продължат образованието си в университет.

- Трябва да бъде създадена мултидисциплинарна смесена група, която да осъществи ефективно процес на интеграция, като очертае точно задълженията и дейностите.

Във връзка с потребностите на децата с увреждания, както и с изискванията на закон (104/1992) фондация „Покров Богородичен“ реши да съдейства за по-бързото и успешно интегриране на децата с увреждания с проект, който финансира изграждането и функционирането на Дневен център за рехабилитация и интеграция на деца със специални нужди. Дейността на Дневния център включва рехабилитацията и интеграцията на деца-полусираци с граничен интелект (изоставане в умственото развитие поради социални фактори – родителска незаинтересованост, тормоз в семейството и т.н.) и деца-полусираци с умствена изостаналост (изоставане в умственото развитие поради органични увреждания на главния мозък) в общообразователните училища и обществото. Възпитаниците на центъра са ученици от начален курс.

Учебната година, свързана с обучението и интегрирането на децата, е в периода от 15 септември до 24 май.

Интеграцията на деца със специални нужди в България е новаторски процес, който трябва да се справя с тепърва възникващите проблеми. Например интеграцията в едно общообразователно училище в

Китай среща трудности поради големия брой на учениците в класовете. Докато училищното обучение, например в Зимбабве, независимо от липсата на елементарни училищни условия (учениците седят в прахта по земята, покрита само с платнено покривало и т.н.), позволява пълна достъпност на децата с увреждания и интеграция. Затова Дневен център „Покров“ осигурява както достъпност на базата, така и квалифициран скип – специални педагози, психолог, логопед, медийнска сестра, кинезитерапевт и арт-терапевт. Всички служители са съвсем млади хора, които работят с голямо желание и старание.

Специалните педагози се занимават по индивидуално изработени програми за всяко дете. По този начин се дава шанс за по-лесното усвояване на училищни навики и умения. В определен етап от обучението на детето в Дневния център, когато то напредне, започва да посещава в определени дни базовото училище на Дневния център, което е 136-о „Любен Каравелов“, докато постепенно посещенията в училището станат постоянни.

Логопедът в Дневния център коригира речевите нарушения на децата. Кинезитерапевтът осъществява процедури по лечебно оборудване за тази цел салон. Арт-терапевтът реализира подходящи разтоварващи дейности, свързани с изкуството. През другата част от деня децата със специални нужди по-

сещават базовото общообразователно училище, където се използва британската система за интегрирано образование, т. нар. „включващо“ (include) образование, чрез което те постепенно се интегрират в класове със здрави ученици.

Дневният център „Покров“ е базово учреждение на катедрата по Специална педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“, което дава възможност на много студенти да посещават занятията в центъра и да прилагат на практика наученото в университета.

По същата причина се работи за постепенно включване на ученици от последните класове на Софийската духовна семинария „Св. Иван Рилски“ в помощ на Дневния център.

Процесът на обучение на децата е отворен – след успешната им интеграция в общообразователното училище те спират да посещават Дневния център. В него идват други деца, с които работата започва отначало. Максималният срок на обучение в центъра е девет месеца. За този период децата трябва да са получили необходимите умения да се обучават в общообразователно училище.

Обучението на децата в Дневния център е напълно безплатно за родителите им. Средствата за неговата поддръжка се набират чрез дарения.

Дневният център се намира в кв. „Красна поляна“, ул. „Младешка искра“ № 3, тел. 929-67-78

Милен ЗАМФИРОВ,
координатор на проекта

Програма

За поклоннически пътувания до свети обители от братството на св. Андрей Първозвани – гр. София през 2002 г.

- 13.04. – на св. Литургия в м-р „Св. Лука“ с. Граница, Кюстендилско. Тръгване в 7,30 ч.
- 28-29.05. – За Преполовение в Асеновград. Пътуване с влак или автобус.
- 30.05. – на св. Литургия в м-р „Св. Мина“ – параклис „Св. Емилия“ – с. Обрадови, София.
- 08.06. – на св. Литургия в храм „Св. Теодор Стратилат“ – с. Биримирци, София.
- 28-30.06. – Поклонение във Великотърновските манастири. Тръгване на 28-и в 9,00 ч.
- 19-21.07. – на поклонение в м-р „Св. Марина“ – с. Върбовка, Русенско. Тръгване на 19-и в 8,00 ч.
- 03-04.08. – до Шипка по случай 100 г. от осветяването на храм „Рождество Христово“. Тръгване на 3-ти в 9,00 ч.
- 24-25.08. – до Кръстова гора. Тръгване на 24-и в 13,00 ч.
- 23-27.09. – до манастирите в Метора, Гърция.
- 19-20.10. – с. Скрино. Тръгване на 19-и в 13,00 ч.
- 17.11. – на св. Литургия в гр. Душница. Тръгване в 7,30 ч.

Всенощни бдения

- 05.04. – Срещу празника Успение на св. Методий Славянобългарски.
- 16.05. – Срещу празника на мъченик Николай Софийски.
- 16.09. – Срещу празника на св. Паисий Хилендарски.
- 09.09. – Срещу празника на мъченици София, Вяра, Надежда и Любов.
- 09.10. – Срещу празника на преп. Параскева – Петка Търновска.
- 23.11. – Срещу празника на великомъченица Екатерина.

Всенощните бдения започват в 21,30 ч.

Напомяма на нашите читатели, че Великият покаян канон на светия наш отец Андрей Критски се чете два пъти в храмовете през светата Четиридесетница – на части, от понеделник до четвъртък на първата великопостна седмица и целият – в средна петата седмица.

Текстът на канона в скратен вид (избрани тропари), така както се чете в храмовете, може да се намери в църковните магазини или да се заяви на адреса на Синодално издателство. Заплатеното става чрез почтенски запис или по банков път.

Цената е 3,00 лв. (вкл. пощенските разходи).

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ

за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и периода от време, за което искате да се абонирате (моля, ползвайте четливо с печатни букви):

Име..... Презиме

Фамилия

гр./с..... п. код

общ.....

обл.....

ж.к.....

ул.....

№..... бл..... вх..... ап..... тел:

Изращадите на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложена квитанция от почтенския запис или копие на платежното нареждане.

(Цените за абонамент и адресът на издателството са публикуван на 8 стр.)

София: „Инж. Ив. Иванов“ 70А; 931-22-68; 32-22-48; 32-50-79

† Агенция „Хронос“ †

с 14-годишна практика в траурно-обрядната и възпоменателна дейност.

► ПРЕДЛАГА УСЛУГИТЕ СИ НА АКТУАЛНИ ЦЕНИ

Погребение – 295 лв. (в сумата е включено: административно оформяне на необходимите документи; транспорт в гр. София и гробищна парк; хладилна камера за 24 ч.; ковчег, драперия, покров, аранжиране на ковчеза; надгробен кръст; траурен букет с размери по избор; 10 бр. некролози; изкопаване и зариване на гроба; товаро-разтоварна дейност в гробищния парк; комплект свещи, жито и погача за 20 човека, 20 комплекта пластмасови прибори, бутилка вино, траур за жилищна врата и 20 бр. траурни ленти).

- Окончателно разплащане – след церемонията
- Разсрочено заплащане – до 6 месеца без лихва
- Подсигурява се свещеник от храмовете към каноничната Българска православна църква.

► ДОПЪЛНИТЕЛНО АГЕНЦИЯТА ПРЕДЛАГА:

- букети, гарнирани с двучетни траурно-възпоменателни ленти (размери 100/50 см)
- венци, гарнирани с двучетни траурно-възпоменателни ленти (всякакви размери).

(Цените варират от 35 до 120 лв. в зависимост от цвятата)

Енорийски православни братства в Пловдив до 1944 г.

Енорийските православни братства са „прицърковни организации за просвета и добротворство, които имат важната задача да съдействат на Църквата в делото на религиозно-църковното просвещение“ (Стойски еп. Кирил, Православни християнски братства, Църковен вестник, бр. 37, 1936 г.). Появата на първите братства започва в самото начало на двадесети век. Началото е поставено в София, където през 1902 г. иконом Апостол Георгиев основава към енорийския си храм „Св. София“ малък кръжец. През 1904 г. този кръжец се превръща в братството „Св. Преображение Господне“. Помощници на иконом Георгиев са спешниците Костянтин Грозданов и д-р Стефан Цанков. Братство-

то изнася беседи, издава брошури, а от 1907 г. и сп. „Духовна зора“.

Примерът на софийското братство е възприет най-напред от свещ. Георги Стайков от Чирпан. Братството, което той основава през 1905 г., има първоначалната задача да противодейства на силната протестантска пропаганда в града. През същата година са основани енорийски братства в Бургас и Нова Загора. През 1908 г. енорийско православно братство има вече и в Русе.

Ентузиазмът на братствените пионери е изключителен. В началото на 20-те години на миналия век енорийските братства се превръщат в мощна вълна, която носи голяма част от социалната и просветна дейност на Църквата. Но за да не бъде братствено-

то дело стихийно, разчиташо главно на „уменията и опитността на братственния ръководител“, който „реди братствения живот, както намери за добре“ (свещ. Христо Филаретов, сп. „Братско слово“, 1930 г.), правилно се стига под напътствието на Св. Синод до идеята, братствата в България да бъдат обединени в съюз.

През 1922 г. в Рилския манастир се провежда свободен събор на енорийските братства, на който присъстват близо 3000 души от цялата страна. Но освен да се види какво е състоянието на братствения живот до този момент и да се препотвърди ползата от братствен съюз, до фактическото учредяване на такъв не се стига. Това става едва през 1926 г., когато в Казанлък е свикан съ постановление на Св. Синод Учредителен събор на православните енорийски братства. На събора, освен че съюзът е учреден, изготвен е и неговият устав (одобрен и от Св. Синод) и е избрано съюзно ръководство. За пръв ръководител е избран Старозагорският митрополит Павел. През 1934 г. за негов приемник е избран Софийският митрополит Стефан (бъдещият Екзарх Стефан). В устава ясно е посочена целта на енорийските братства: „Да групираат всички православни християни около съответния енорийски храм в едно дейно Христово общество“ (проф. протопрезв. д-р Ст. Цанков, Българската православна църква от Освобождението до наши дни, ГСУ-БФ, 1938-39). (В разглеждания период от време пред братствата е стояла и една друга важна задача: да противодействат също така и на социалистическата пропаганда, особено силна след Октомврийската революция през 1917 г. в Русия.)

Началото на енорийския братствен живот в Пловдив е поставено през 1911 г., когато свещ. Петър Христов, енорийски свещеник при храм „Св. Неделя“, основава към него първото в града православно енорийско братство. За съжаление за дейността на братството „Св. Неделя“ не съществуват никакви данни дори в органа на Съюза на епархийските православни братства – сп. „Братско слово“. След свещ. Петър Христов братството се ръководи до 1933 г. от свещеник. Цвятко поп Христов. Свещ. Цвятко е постоянен член на редакционния комитет на сп. „Братско слово“. От 1933

Пловдивският митрополит Максим с ръководителите и членовете на братството „Св. Николай“, 1930 г.

до 1938 г. братството „Св. Неделя“ се ръководи от свещеник. Лазар Дюлгеров, а от 1939 до 1952 г. от прот. Васил Г. Славчев. Някъде след тази година то прекъсва дейността си.

Едно от най-активните енорийски братства в Пловдив до 1944 г. е братството „Св. Петка“ при едноименния храм. То е основано през 1922 г. от свещениците при храма прот. Теодосий Кунчев и свещ. Нестор поп Мандулов. В началото братството било гледано с намеска от енорийшите на храм „Св. Петка“, които го наричали на шега „попското дружество“. Това не сломило ентузиазма на двамата свещеници и още с основаването му те изготвили и неговата просветна програма. Всяка сряда и неделя прот. Кунчев и свещ. Нестор поп Мандулов изнасяли беседи в старата църква „Св. Петка“, разположена в подножието на Джебаз тене. Темите на беседите акцентирали върху православно богослужение и катехизиса (10-те Божии заповеди, Блаженствата и Символа на вярата). Поради малкия брой членове през първата година братството не развивало благотворителна дейност, а се старяло според възможностите си „на някому да помогне с пари, на други може да се помогне със зъвет, а на трети с братско слово“ (сп. „Братско слово“, бр. 2, 1930 г.).

Постоянството на свещениците и първите братствени членове скоро дава резултат. За две години братството се превръща в стабилна организация, в която членуват 500 православни християни. Ето защо през 1924 г. е поставен въпросът за построяването на братствената сграда, поставено е и началото на фонд за набране на сред-

ства за строежа. През 1926 г. сградата е готова и тържествено открита и осветена от Драговитийския епископ Харитон, викарий на Пловдивския митрополит. В сградата, построена в църковния двор, имали две канцеларии – за църковното и за братственото настоятелство, салон с 450 места, библиотека и читалня.

През 1932 г. братството „Св. Петка“ открива и възпиталище (занималня) за деца от четири до осем години и трапезария. Пловдивският митрополит Максим дарява от свое име лявата лева начална помощ за възпиталището и трапезарията. Освен грижата за децата от възпиталището братството редовно посещавало и Държавната болница. За Рождество Христово и Великден то организирало раздаване на храни за крайно бедните енорийши на храм „Св. Петка“.

Със своята дейност братството „Св. Петка“ било първенец сред енорийските братства не само в Пловдив, но и в епархията, то винаги се давало за пример на братствените срещи. В годините след 1944 г. дейността му е прекратена.

В началото на 20-те години на миналия век е основано и енорийското братство „Св. Кирил и Методий“ при същия храм. Негови основатели и първи ръководители са прот. Христо Димитров и свещ. Христо Филаретов. На беседите, изнасяни всеки петък от прот. Христо Димитров, в братствения салон се събирали слушателите от целия град. Отделно, всяка неделя братството организирало специален цикъл беседи върху общата и българската църковна и българската църковна история, изнасяни от преподавателите от Пловдивската духовна семина-

рия „Св. Кирил и Методий“. За храмовия празник и патронен празник на братството последното издавало просветен лист, безплатно раздаван из пловдивските храмове.

Братството „Св. Кирил и Методий“ взело под своя грижа децата от Дома за малолетни престъпници. Братствените членове, разделени на групи, редовно посещавали дома, за да беседват с децата на религиозно-нравствени теми.

През 1931г. със синодно нареждане свещ. Христо Филаретов е изпратен за свещеник на българската църква „Св. Стефан“ в Цариград (Истанбул). Две години по-късно, през 1934 г. прот. Христо Димитров заминава за София, където става редовен преподавател (по-късно професор) в Богословския факултет в катедрата по Пастирско богословие. Просветната и добротворна работа на братството „Св. Кирил и Методий“ продължава с успех и при техните приемници прот. Тодор поп Николов и свещеник. Атанас Джебазов, служил в храм „Св. Кирил и Методий“ до 1972 г.

На 7 април 1927 г. енорийският свещеник при катедралния храм „Успение Богородично“ иконом Христо Стоянов поставя началото на енорийското братство „Св. Николай Чудотворец“. Голямото чирпанско земетресение от пролетта на 1928 г. спира навременното развитие на по-широка дейност. Това става възможно от следващата година, когато църковното настоятелство на катедралния храм разрешава братството да изнася своите беседи в близкия до нея параклис „Св. Николай“.

Следва ЕМИЛ ПАРАЛИНГОВ

НОВИ КНИГИ

Издавания на манастира „Св. Георги-Зоограф“

Излязоха от печат 12-те тома „Жития на светите“

Книгите са плод на съвместна работа на чеда на българската православна църква – богослови, филолози, художници и полиграфисти – и монаси от българския манастир на Св. Гора „Св. Георги-Зоограф“, с благословението на игумена и братята на манастира.

Преводът е направен по руското издание на „Жития на светите“, съставени от св. Димитрий Ростовски. Съставителите са се придържали близо до текста на оригинала, който е отпечатан с одобрение на Московската патриаршия през 1906 г. Изданието е допълнено и с жития на българските светии.

Работата над „Жития на светите“ е извършена с много любов, вяра и благоговение за слава на Бога и на Неговите свети угодиници, с преклонение пред Божието величие и техния подвиг.

Дванадесетте тома са с много добро графично оформление, с твърди корици.

Могат да бъдат закупени от църковните магазини и книжарници в София и страната.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2002 г. „Църковен вестник“ сп. „Духовна култура“

1 година	19,20 лв.
6 месеца	9,60 лв.
3 месеца	4,80 лв.
1 месец	1,60 лв.
Цена на 1 брой	0,50 лв.

1 година	16,80 лв.
6 месеца	8,40 лв.
3 месеца	4,20 лв.
1 месец	1,40 лв.
Цена на 1 брой	0,90 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА

СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11
тел./факс 980-30-16
Главен редактор
АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БЩ
ТБ Биохим, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банков сметка, в които да се изпишат точният адрес и пощенският код на получателя!

Напомяне, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.